

Jakelu

LAUSUNTO

19.6.2025

HVK/2025/00931

Lausuntopyyntö Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsi (VN/26856/2023)

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsi

Huoltovarmuuskeskus (HVK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja on perehtynyt lausuntopyyntöön ja sen taustalla olevaan materiaaliin. HVK esittää lausuntonaan seuraavaa.

Huoltovarmuuden tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät. HVK tarkastelee asiaa huoltovarmuuden näkökulmasta.

Alueidenkäytönsuunnittelu voi luoda ja rajoittaa edellytyksiä turvata huoltovarmuutta. Se voi tukea huoltovarmuuden turvaamisen edellytyksiä erityisesti kriittisen fyysisen infrastruktuurin osalta, mutta sen merkitys ulottuu myös varautumiseen ja varajärjestelyiden mahdollistamiseen. Kaavoituksella voidaan tukea ei vielä olemassa olevien ratkaisujen syntymistä, joita tarvitaan esimerkiksi etupainotteisesti ennen vakavia häiriötilanteita tai reaktiivisesti niiden aikana. Vaikka alueidenkäytönsuunnittelu ei yksin riitä takaamaan huoltovarmuutta, se merkittävästi vaikuttaa yhteiskunnan valmiuksiin ylläpitää keskeisiä toimintoja normaalioloissa ja sopeutua vakaviin häiriötilanteisiin. Alueidenkäytönsuunnittelu toimii huoltovarmuudellisessa mielessä myös ennakkoinnin välineenä ja pitkän aikavälin suunnittelulla voidaan varmistaa, että aluevaraukset tukevat (oikein mitoitettut ja sijoitetut) sekä olemassa olevia kriittisiä toimintoja että mahdollistavat tarvittaessa uusien toimintojen sijoittamisen. HVK pitääkin myönteisenä, että alueidenkäyttölain 6 §:ssä korostetaan huoltovarmuuden tarpeiden turvaamista ja sitä, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena on edistää alueidenkäytön ja aluerakenteen valtakunnallisten ja kansainvälisten tarpeiden toteutumista. Hallituksen esityksessä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa tunnistetaan huoltovarmuuden merkitys. Valtakunnallisten

alueidenkäyttötavoitteiden ohella HVK näkee välttämättömänä, että huoltovarmuuden turvaaminen lisätään maakuntakaavan sisältövaatimuksiin (28 §). Sekä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita että maakuntakaavan sisältövaatimuksia käytetään kaavoituksessa eräänlaisena tarkastuslistana siihen, mitä asioita tulee huomioida kaavoja laadittaessa.

Ehdotukset ja niiden vaikutukset on arvioitu seikkaperäisesti. HVK kehottaa kuitenkin laajentamaan vaikutusten arviota siten, että hallituksen esityksen toimivuutta tulisi arvioida siten, miten se toimii vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen uhatessa tai niiden aikana. Erityisesti hallituksen esitystä tulisi arvioida, miten se toimii sodan kaltaisten olosuhteiden uhatessa tai niihin siirryttäessä. Säädöksillä ei tule haitata tai rajoittaa vakaviin häiriötilanteisiin varautumista, vastaamista tai palautumista ja toipumista.

Vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin vastaamisessa saatetaan tarvita vasteena nopeaa reagoitua. HVK näkee tarpeellisena, että alueidenkäyttölaissa säädetystä tai sen nojalla annetusta tai muusa laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta voidaan poiketa erityisen vakavien häiriötilanteiden tai poikkeusolojen uhatessa tai niiden aikana. Kaavoitusprosessien hitaudelle ei tule haitata edellä mainittuihin tilanteisiin vastaamista ja HVK näkee tarkoituksenmukaisena, että poikkeamamenettely kirjattaisiin esimerkiksi rakentamislakiin (751/2023), mikä sisältää vastaavia, mutta eri käyttötarkoituksiin soveltuvia poikkeamamenettelyitä. Tällaisia tilanteita voi syntyä esimerkiksi silloin, kun huoltovarmuuden tai maanpuolustuksen kannalta kriittistä infrastruktuuria (esimerkiksi rautateitä) tuhoetaan ja tuhotut rakenteet tulisi rakentaa vaihtoehtoiseen sijaan.

Lisätiedot Lisätietoja antaa Joni Kinnunen, varautumisasiantuntija (joni.kinnunen@nesa.fi, +358 29 505 1102).

Johtaja Jaakko Pekki

Liitteet Napsauta ja kirjoita tähän

Jakelu Jakelu

Tiedoksi Tiedoksi